

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

3 § 3. Ympäristö-toimiala: Viraston tehtävissä tulee alueidenkäytön osalta korostaa maakuntien ja kuntien alueidenkäytön tukemista ja edistämistä ja luopua ohjauksen, suunnittelun ja valvonnan kaltaisista termeistä. Viranomaisyhteistyön tulee olla rakentavaa ja yhteensovittavaa. Edistämisen ja valvonnan eriyttämisellä eri organisaatioihin ei saa heikentää vuorovaikutusta eri viranomaisten välillä.

Viraston tehtäviä tarkennettaessa tulee varmistaa, että kasvavat ympäristöhaasteet huomioidaan mahdollisimman laaja-alaisesti ja niiden väliset mahdolliset eriävät tavoitteet (myös elinvoimaisiin kytkeytyvät) yhteensovitetaan parhaan kokonaiskestävyyden saavuttamiseksi ja suojelutavoitteista tinkimättä.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Lupa- ja valvontaviraston päätoimipaikan on luontevaa sijaita logistisesti kaikkialta Suomesta saavutettavalla Uudellamaalla, joka on myös Suomen ylivoimainen väestöllinen ja hallinnollinen keskus.

Samalla on huolehdittava, että alueellinen läsnäolo on riittävän kattava kaikkialla Suomessa, huomioiden mm. alueiden väestöpohja ja elinkeinoelämän tarpeet. Niin ikään viraston ohjausrakenteen tulee olla selkeä.

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

Virastolle on tärkeää varmistaa riittävät resurssit ja osaaminen suoriutua tehtävistään.

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

13 §: Varautumisen alueellinen yhteistyö: Hallituksen esitysluonnoksen mukaan varautumisen alueellinen yhteistyö olisi järjestettävä varautumisen yhteistyöalueella, joka samalla vastaa maantieteellisesti hyvinvointialueiden ja pelastustoiminnan yhteistyöalueita. Alueiden yhteensovittaminen on sinänsä perusteltua, mutta Uudenmaan varautumisen kehittämisen näkökulmasta haasteellista. Uudenmaan osalta ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa valtioneuvoston asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista mukaista aluejakoa, vaan varautumisen alueellista yhteistyötä tulisi toteuttaa ainoastaan Uudenmaan maakunnan kattavalla alueella.

Uusimaa yksin käsittää Helsingin kaupungin, HUS-yhtymän, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueet ja Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan ja Helsingin kaupungin pelastuslaitokset sekä erittäin runsaan joukon muita viranomaistahoja kuten 26 kuntaa, joiden asukasmäärät vaihtelevat muutamasta tuhannesta aina Helsingin kaupungin asukasmääriin saakka. Vahva käytännön kokemus on osoittanut, että varautumisen alueellinen yhteistyön toteuttaminen, tai edes sen suunnittelu pelkästään Uudenmaan alueen sisäisesti on erittäin haastavaa. Siksi Uudenmaan liitto katsoo, että varautumisen alueellisen yhteistyön tulisi käsittää ainoastaan Uudenmaan maakunnan alueen. Uudenmaan kattavalla yhteistyöalueella yhteys pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa on täysin turvattu ja se itseasiassa selkeytyisi, koska eri toimijoita olisi vähemmän. Näin voidaan parhaiten varmistaa varautumisvastuiden ja yhteistoiminnan toteutuminen Uudenmaan alueella lakiluonnoksen yleisperusteluissa tarkoitetulla tavalla.

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

Nykyisiä aluehallintovirastoja koskevassa laissa ei ole laissa tarkemmin määritelty varautumisen yhteensovittamistehtävää, eikä esimerkiksi alueellisista valmiustoimikunnista taikka varautumisen tilaa koskevan alueellisen tilannekuvan seuraamisesta ole olemassa lain tasoisia säännöksiä. Erittäin kannatettavaa on, että uudessa laissa säädetään lupa- ja valvontaviraston tehtävänä olevasta varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisestä ja yhteensovittamisesta voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkemmin sekä täydennetään lainsäädännössä olevia aukkoja nimenomaisin säädöksin. Lisäksi positiivisena seikkana on todettava, että esityksen tavoitteena ei ole muuttaa toimialakohtaista varautumista tai sen yhteensovittamista toimialoilla.

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Luku 1 Yleiset säännökset

3 § Toimialat ja tehtävät, tehtävä 5: Lakiesitysluonnoksen 13 §:ssä tarkemmin kuvattavan varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisen lisäksi viraston tehtävänä on 3 § mukaan alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan

siinä ei ole suoranaisesti kyse varautumisesta vaan arjen turvallisuudesta ja turvallisuuden edistämisestä. Tämän tyyppisen turvallisuussuunnittelun kerrotaan voivan sisältää ilkeiden ehkäisemistä, kauppakeskusten turvallisuutta ja muuta vastaavaa suunnittelua. Uudenmaan liitto korostaa, että arjen turvallisuus on kuntien näkökulmasta erittäin tärkeää. Nyt säännöksen konkreettinen sisältö ja merkitys jää varsin epäselväksi, mutta se kuitenkin mahdollistaa, että virasto voi tämän tyyppistä tukea kunnille antaa. Toisaalta kunnat eivät voi suoraan myöskään tukea vaatia, koska säännös ei sitä mahdollista.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden keskeiset perustelut – Lupa ja valvontavirasto

Valtakunnallisen Lupa- ja valvontaviraston perustaminen on sinänsä kannatettavaa. Sen myötä on mahdollista vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta sekä sujuvoittaa lupaprosesseja. Riittävästä resursoinnista, alueellisesta asiantuntemuksesta sekä yhteistyörakenteiden toimivuudesta on huolehdittava.

Uudenmaan liitto pitää sujuvia lupaprosesseja ensiarvoisen tärkeänä, kuntien elinvoimaisuutta vahvistavana tekijänä. Perustettavan viraston ja elinvoimakeskusten työnjaon ja roolien tulee olla selkeitä asiakas- ja yhteistyökumppaneiden rajapinnoissa. Uudistuksessa on huolehdittava siitä, että tehtävien jako eri organisaatioihin ei aiheuta prosesseihin katkoksia tai varsinkaan vastakkainasettelua. Luvitus on nimenomaan monen elinvoimatoimen mahdollistaja. Laadukas kaavoitus luo edellytykset sille, että lupaprosessit ovat ennakoitavia ja sujuvia.

Alueidenkäytön suunnittelun ja rakentamisen prosessien sujuvuuden kannalta keskeistä on varmistaa koko ketjun toimivuus kaavoituksesta luvitukseen ja toteutukseen asti. Kaavoitus ja luvitus ovat osa samaa kokonaisuutta, samaan lopputulokseen tähtäävän prosessin eri vaiheita. Näiden eri vaiheiden saumaton eteneminen ja yhteistyön toimivuus tulee varmistaa organisaatorajoista riippumatta. Alueidenkäyttöön liittyvät edistämis- ja neuvontatehtävät on säilytettävä lähellä alueita, jotta eri alueiden erilaiset ominais- ja erityispiirteet ja suunnittelutarpeet voivat tulla riittävällä tavalla huomioon otetuiksi. Viraston tehtävissä tulee alueidenkäytön osalta korostaa maakuntien ja kuntien alueidenkäytön tukemista ja edistämistä ja luopua ohjauksen, suunnittelun ja valvonnan kaltaisista termeistä. Viranomaisyhteistyön tulee olla rakentavaa ja yhteensovittavaa. Edistämisen ja valvonnan eriyttämisellä eri organisaatioihin ei saa heikentää vuorovaikutusta eri viranomaisten välillä.

Vihreän siirtymän edistäminen ja sen laaja kokonaisuus kytkeytyy tiiviisti elinvoimakysymyksiin. Aluehallintolain uudistuksessa onkin tärkeää turvata vihreän siirtymän hankkeiden vaatimat lupaprosessit, ja nähdä ne osallistavan kaavoitusmenettelyn jatkumona ja osana alueiden elinvoiman kestävästä vahvistamisesta. Tämä tukisi ja vauhdittaisi osaltaan myös Suomen hiilineutraaliustavoitteiden ja EU-velvoitteiden täyttämistä. Vihreän siirtymän edistämisen ja lupaprosessien vauhdittamisessa tulee kuitenkin olla tarkkana, sillä vihreän siirtymän ratkaisut voivat samaan aikaan aiheuttaa uudentyyppisiä ympäristöhaittoja tai -riskejä, jotka tulee tunnistaa, ja joihin tulee reagoida riittävän aikaisessa vaiheessa osana kaava- ja lupaprosesseja. Tämä on syytä

ottaa huomioon aluehallinnon uudistuksessa, maankäytön edistämisen ja luvituksen roolituksissa, sekä tehtävien jaossa virastojen kesken.

Kunnat ja maakuntien liitot ovat olennainen osa aluehallinnon sekä alueiden maankäytön, liikenne- ja ympäristöteemojen kokonaisuutta. Maakuntien liitot ja kunnat vastaavat alueidensa maankäytön suunnittelusta, missä keskeistä on yhteensovittaa erilaisia toimintoja ja intressejä. Kuntien kaavoitusmonopoli on osa kuntien itsehallintoa, kuntien oikeus, jota on esityksessä kunnioitettava. Kaavoituksen rooli sujuvan luvituksen varmistajana on tärkeä tunnistaa ja säilyttää. Siksi maankäyttö-, liikenne- ja ympäristöteemojen (sisältäen ilmasto-, viherrakenne- ja biodiversiteettikysymykset) väliset tiiviit vuorovaikutussuhteet tulee ottaa huomioon valtion aluehallinnon uudistuksessa ja uudistuksen tulee tukea kokonaisvaltaista, eri näkökulmat huomioon ottavaa suunnittelua. Näin voidaan välttää pirstaloituvaa valvontaa ja ohjausta ja osaoptimointia ja päinvastoin tukea kokonaisuuksien hallintaa ja monialaisuutta, mikä onkin mainittu hankkeen säädösvalmistelun yhtenä pääperiaatteena.

4.2.5.1 Lupa- ja valvontavirastoon siirtyvät viranomaistehtävät ja vaikutukset organisaatioon: alueellinen varautuminen: Pelastustoimen ja varautumisen tehtävien koostaminen yhteen valtakunnalliseen virastoon on kannatettavaa. Lisäksi viraston alueellisen yhteistyön järjestämistehtävän kirjaaminen lain tasolla on perusteltua. Toisaalta § 13:ssä on nyt esitetyssä muodossa kyse ranskalaisten viivojen tyyppisestä tehtävälisestä, jonka sisältö jää myös yksityiskohtaisissa perusteluissa epäselväksi, vaikka tavoitteena on ollut tehtävien konkretisointi. Mainitut tehtävät on kuitenkin listattu selkeästi ja ovat perusteiltaan kannatettavia ja niiden pohjalta käy selväksi, minkä tyyppisiä tehtäviä varautumisen alueellisessa yhteistyössä tulee suorittaa. Lisäksi yleisluontoinen listaus mahdollistaa hyvin alueellisten tarpeiden huomioon ottamisen koko valtakunnan tasolla.

Luku 5 – Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säädökset

13 § Varautumisen alueellinen yhteistyö: Lailla olisi tavoitteena säätää konkreettisista viraston tehtävistä järjestää varautumisen alueellista yhteistyötä. Siitä huolimatta ehdotetut säännökset jättävät erittäin paljon tulkinnanvaraa juuri konkretian osalta.

Lakiluonnoksen 13 § 2 momentin 3. kohdan mukaan viraston tulisi edistää kuntien ja alueen muiden toimijoiden, eli alueella toimivien viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen, kuten esimerkiksi huoltovarmuuden kannalta keskeisten toimijoiden tai huoltovarmuuden alueorganisaatioiden valmiussuunnittelua. Uudenmaan 26 kuntaa ovat keskeisiä varautumista suorittavia tahoja. Kuntien näkökulmasta säännös jää konkreettiselta sisällöltään hyvin vajaan. Yksityiskohtaisten perustelujen mukaan tehtävä pitää sisällään nykyisen kuntien valmiussuunnittelun tukemistehtävän, joka sisältää muun muassa opetus- ja kulttuuritoimen toimialan valmiussuunnittelun tukemisen. Tehtävän sisältöä ei tarkemmin kuvata yksityiskohtaisissa perusteluissa lukuun ottamatta esimerkinomaista mainintaa yhteistoiminta- ja infotilaisuuksista kunnille. Niissä sen sijaan todetaan, että nykyiset aluehallintovirastot ovat toteuttaneet osin eri tavoin kuntien valmiussuunnittelun tukemisen tehtävää. Sinänsä se mahdollistaa kullekin alueelle soveltuvat toimintamallit yhteistyölle kuntien

kanssa, mutta säännöksellä ei juuri ole vaikutusta konkretian kannalta. Epäselväksi jää tässäkin kuten 3 § yhteydessä se, millaista tukea kunnille on tosiasiaassa saatavilla viraston toimesta. Positiivista on toki, että kuntien vahva asema itsehallinnollisina toimijoina on tiedostettu.

Lakiehdotusta koskevassa muutos- ja korjausehdotuksia koskevassa kohdassa Uudenmaan liitto esittää 13 § osalta varautumisen alueellisen yhteistyön toteuttamista ainoastaan Uudenmaan maakunnan alueella, koska yhteistyön toteuttaminen on osoittautunut erittäin haasteelliseksi muun muassa maakunnan sisäisten toimijoiden suuren lukumäärän takia.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

Henkilötietojen käsittely: Uudenmaanliitto pitää hyvänä valmiustoimikuntien asettamisen tehtävän nostamista lain tasolle sekä selkeää mainintaa siitä, että valmiustoimikuntien tehtävät eivät sisällä julkisen vallan käyttöä, vaan toiminta perustuu toimijoiden yhteistyöhön.

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

Luku 1 tehtävät ja organisaatio

Perustettavalla lupa- ja valvontavirastolla, valtakunnallisesta toimivallastaan huolimatta, on keskeinen rooli valtion alueilla tapahtuvassa hallintotehtävien hoitamisessa. Kumppanuus ja yhteys alueiden toimijoihin; kuntiin, maakuntiin ja muihin sidosryhmiin tulee olla tiivis. Kattava toimipaikkaverkosto tukee tätä kumppanuutta. Asetuksessa olisikin toivottavaa tarkemmin määritellä, miten olemassa oleva, hyvin toimiva yhteistyö, esimerkiksi maankäyttö- ja liikenneasioissa, jatkuu lain astuessa voimaan ELY:ille kuuluneiden tehtävien ja maakunnan liittojen välillä.

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

HE 1-2 §: vaikka esityksen lähtökohtana on, että valtion kuntien väliseen tehtäväjakoon ei tule muutoksia, esitys tosiasiallisesti hämärtää eri toimijoiden aluekehittämistehtäviä ja vastuita. Aluekehittämislain (756/2021, 6 §) mukaisesti alueiden kehittämiseen liittyvien kunnan tehtävien hoitamisesta alueella vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Esityksessä ollaan elinvoimakeskuksille esittämässä laajahkoa alueiden kehittämistehtävää, jota ELY-keskuksista annetussa laissa (897/2009) ei ole mainittu. Uudenmaan liitto korostaa, että maakuntien liittojen aluekehittämistehtävä tulee säilyä ennallaan ja että esitykseen tulee kirjata, että koordinaatiovastuu säilyy varsinaisilla aluekehitysviranomaisilla eli maakuntien liitoilla.

1-2 §: Esityksen mukaan elinvoimakeskukset ennakoisivat ja tunnistaisivat oman alueensa kehitystarpeita, toisivat toimijoita yhteen sekä tukisivat yhteistyötä toimialueellaan ja laajemmin. Ne myös kokoaisivat oman alueensa työvoima- ja osaamistarpeiden tilannekuvaa ja ennakoititietoa ja vastaisivat Työvoimabarometrin ja Alueellisten kehitysnäkymien tiedonkeruusta ja sidosryhmäyhteistyön koordinoinnista. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että ELY:n hyvä yhteistyö maakuntien liittojen kanssa ennakoinnissa ja tilannekuvan seurannassa jatkuu vähintään yhtä tiiviinä perustettavien elinvoimakeskusten kanssa uudistuksen jälkeenkin. Ennakointi on maakunnan liittojen lakisääteinen tehtävä, ja reaaliaikainen tilannekuvan seuranta on edellytyksenä jo

vuositasolla aluekehittämislain mukaisissa aluekehittämiskeskusteluissa valtion ja maakuntien välillä. Tiedon tuottamisessa sekä KEHAssa sekä muodostettavissa elinvoimakeskuksissa kaikinainen tieto tulee olla koottuna ja saatavissa reaaliaikaisesti myös maakuntatasolla.

HE 2 § Uudenmaan liitto huomauttaa, että aluekehittämislain mukaisesti maakuntien liitot vastaavat jatkossakin alueensa kulttuuritehtävän edistämisestä osana maakunnallista strategiatyötä, eikä tämän työnjaon tule uudistuksen myötä muuttua.

HE 2 § Myös paikoin epäselvät toimintavaltuudet ja roolit suhteessa alueiden toimijoihin, esimerkiksi yritys- ja elinkeinotoiminnassa kuntien kanssa on selkeytettävä laissa. Kansainvälisen rekrytoinnin osalta eri toimijoiden roolit jäävät esityksessä epäselviksi. Eri toimijoiden roolien tulee myös olla selkeät kotoutumislain ja työvoimapalvelulain seurantaan liittyen.

HE 2 § kohta 7: Elinvoimakeskusten tehtäväksi on määritelty Euroopan Unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanotehtävät. Esityksen mukaan jatkossa näitä nykyisiä tehtäviä voitaisiin elinvoimakeskuksissa edelleen vahvistaa, mutta esitys ei ota kantaa, mitä tällä haetaan. Uudenmaan liitto korostaa, että maakuntien liittojen rooli EU alue- ja rakennepolitiikan sekä myös kansallisen aluekehittämisen rahoituksen välittävänä viranomaisena tulee säilyä vähintäänkin nykytasoisena.

HE 3 § elinvoimakeskusten läsnäolo varmistetaan kaikissa maakunnissa riittävällä pää- ja sivutoimipaikkarakenteella. Tässä on huomioitava maantieteellisen etäisyyden rinnalla myös kunkin maakunnan erityispiirteet, esimerkiksi asiakasvolyyymi, vieraskielisyys ja kielikysymykset sekä asiakasmäärän kasvava kehitys, sekä huomioida se myös resursoinnissa.

4 §; Elinvoimakeskusten tehtävien keskittäminen on perusteltua. Tällä voidaan edesauttaa sitä, että osaaminen, tulkinnat ja palvelut yrityksille ja muille asiakkaille ovat tasalaatuisia kaikissa elinvoimakeskuksissa kautta maan. Tehtävien riittävää resursointia ja osaamista ei voi korostaa liikaa. On varmistettava, että elinvoimakeskuksista tulee riittävän resursoituja, jotta ne pystyvät hyvään kumppanuusyhteistyöhön alueellisesti – ja nimensä mukaisesti, kehittämään monipuolisesti ja vaikuttavasti alueiden elinvoimaisuutta.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

6 § ja 8 §; Uudenmaan liitto pitää elinvoimakeskuksen ohjausrakennetta ongelmallisena ja turhan byrokraattisena. Keskusten ohjaus viidestä eri ministeriöstä (TEM, OKM, LVM, YM, MMM) käsin ei tue esityksen lain hengen mukaista tavoitetta mm. yhden luukun mallista. On merkittävä riski, että tilannekuva muodostuu sekavaksi, usean ministeriön ohjaus ristiriitaista ja aiheuttaa tehokkuusongelmia.

7 §; Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että elinvoimakeskusten strategia-asiakirjan ja keskuskohtaisten tulossopimusten valmistelu yhteistyöstä maakuntien liittojen kanssa säädetään laissa. Yhtä keskeistä pitkäjänteiselle ja kumppanuuteen perustuvalla aluekehittämistyölle on, että alueille muodostettavat elinvoimakeskukset osallistuvat myös oman alueensa maakuntien maakuntaohjelmien ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien valmisteluun sekä niitä toteuttavien toimenpiteiden toteutukseen, maakuntaohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat myös niiden strategioita, ja että elinvoimakeskukset sitoutuvat toimialueidensa maakunnan yhteistyöryhmien (MYR) työskentelyyn. Nämä tehtävät on todettu myös aluekehittämislaisissa, jonka sisältö, alueellisten toimijoiden työnjako ja vastuut tulee huomioida uudistuksessa kokonaisuudessaan.

Luku 3 Kehittämisen- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttini näistä pykälästä

13 §: kehittäminen- ja hallintokeskus KEHA tuottaisi myös jatkossa mm. valtakunnalliset kv-rekrytoinnin palvelut, sekä julkisiin työvoimapalveluihin ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvän valtakunnallisen tieto- ja neuvontapalvelun. Kyseessä on erittäin vahva kuntien ja alueiden elinvoimaan vaikuttava palvelukokonaisuus, missä KEHAn yhteistyö ja vuorovaikutus alueiden toimijoiden, mm. kuntien kanssa tulee olla jatkossa tiivistä ja vuorovaikutteista. Käytännössä esimerkiksi kv-rekrytoinnin palveluiden tarjonta on KEHAssa on jo nyt todettu työnantajien sekä muiden sidosryhmien toimesta riittämättömäksi ja hallintolähtöiseksi. Tämän rinnalla KEHA voisi esim. ottaa hoitaakseen yhteiskuntaorientaatioiden harvinaisten kielten etätoteutusten koordinoinnin ja järjestämisen. Lisäksi KEHA:n olisi hyvä ottaa roolia valtakunnallisen kouluttajaverkoston koordinoinnissa.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittäminen- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttini näistä pykälästä

21 § mainitaan elinvoimakeskuksen yhteistyö mm. paikallisten, alueellisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa. Kuten ehdotuksessa todetaan, on luontevaa, että elinvoimakeskusten rooli kv-rekrytoinnin ja kv-opiskelijoiden työmarkkinoille pääsyn tukemisessa ja kehittämisessä alueellaan, yhteistyössä alueen toimijoiden, kuntien ja TE-alueiden, yritysten, korkeakoulujen ja muiden sidosryhmien kanssa korostuu. Elinvoimakeskusten osalta onkin tarkoituksenmukaista, että se synergia, joka ELY:jen ja maakuntien yhteistyöstä on alueella syntynyt, ei katkea nyt ehdotetun hallituksen esityksen myötä. Lisäksi Uudenmaan liitto korostaa, että on vähintäänkin perusteltua, että myös etäiseksi alueilla koetun KEHA:n tulee aktivoitua yhteistyön ja vuorovaikutuksen tiivistämisessä alueiden keskeisten sidosryhmien, kuntien ja maakuntien kanssa. KEHA:n alueellisen sidosryhmäyhteistyön tiivistäminen olisi sisällytettävä mm. KEHA:n tulostavoitteisiin.

22 §; esitys antaa mahdollisuuden elinvoimakeskuksella ylläpitää erityisyksikköä, joka palvelee alueen kielivähemmistöä. Tämän mahdollisuuden tarjoamisen sijaan olisi kuitenkin tärkeämpää, että se olisi selkeä vaatimus KEHA-keskuksille. Ruotsinkieliset palvelut ovat nimenomaan olleet valtion aluehallintovirastojen akilleenkantapää Suomen kielilain toteutumisen näkökulmasta. Keskuksella tulee olemaan selkeät rajapinnat kuntiin ja uusiin TE-alueisiin hyvin käytännönläheisellä tavalla, ja palvelu molemmilla kielillä on erittäin tärkeää yhdenvertaisuuden, viranomaisyhteistyön ja asioiden sujumuuden näkökulmasta.

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Uudenmaan liitto kehottaa harkitsemaan mahdollisten välittävää viranomaista vaihtavien maakuntien osalta riittävää siirtymäaika, jotta vältetään riski hakijoille syntyvistä turhista katkoksista tai viiveistä.

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

s 38 avataan ELY-keskusten roolia mm. ennakkoinnissa, tilannekuvan seurannassa. Tähän hyvä todeta, että aluekehittämislain 17 § kohta 7 maakuntien liittojen tehtävistä seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia. Tässä yhteistyö esimerkiksi ELY:jen kanssa on ollut Uudellamaalla hyvää. Maakuntien liitot tulisi mainita KEHA:n rinnalla nimeltä – ei pelkästään niputtaa osaksi ”muita toimijoita”.

s 79 todetaan, että ennakointitietoa työvoima- ja osaamistarpeista on tarpeen tuottaa seutukuntaisesti. Tähän lisäys ”maakuntakohtaisesti”, viitaten mm. aluekehittämislain edellyttämään maakuntien liittojen maakunnallisen tilannekuvan seurantaan ja ennakointivastuuseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

s 59-60 KEHA:n rooli on tuottaa alueellisista työllisyyden kehityksen tunnusluvuista, mutta samalla neuvoa, sekä valvoa ja seurata ja arvioida työvoimapalveluiden tuloksellisuutta ja toimivuutta. Tässä piilee merkittävä riski KEHA:n kaksoisrooliin. Niin ikään KEHA tuottaisi myös jatkossa mm. valtakunnalliset kv-rekrytoinnin palvelut, sekä julkisiin työvoimapalveluihin ja yritystoiminnan aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvän valtakunnallisen tieto- ja neuvontapalvelun. Kyseessä on erittäin vahva kuntien ja alueiden elinvoimaan vaikuttava palvelukokonaisuus, missä KEHAn yhteistyö ja vuorovaikutus alueiden toimijoiden, mm. kuntien kanssa tulee olla jatkossa tiivistä ja vuorovaikutteista. Käytännössä esimerkiksi kv-rekrytoinnin palveluiden tarjonta on KEHAssa on jo nyt todettu työnantajien sekä muiden sidosryhmien toimesta riittämättömäksi ja hallintolähtöiseksi. Tämän rinnalla KEHA voisi esim. ottaa hoitaakseen yhteiskuntaorientaatioiden harvinaisten kielten etätoteutusten koordinoinnin ja järjestämisen. Lisäksi KEHA:n olisi hyvä ottaa roolia valtakunnallisen kouluttajaverkoston koordinoinnissa.

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

Luku 3.3: Alueiden elinvoiman kehittäminen on monitasoista ja poikkihallinnollista toimintaa, joka edellyttää tiivistä alueellista ja organisaatioiden välistä, eri suunnittelutasojen välistä yhteistyötä. Aluekehittämislain mukaisesti valtion aluehallinnolla on merkittävä rooli tässä kehittämistyössä. Voidakseen toimia tehokkaasti valtion aluehallinnon tulee tuntee paikalliset olosuhteet, alueiden vahvuudet, heikkoudet ja erityisominaisuudet. On tärkeää, että valtion aluehallinto pysyy alueilla, on aidosti läsnä ja toimii vuorovaikutteisena kehittäjäkumppanina kunnille ja maakunnille kaikilla tasoilla. Elinvoimakeskusten osalta on tarkoituksenmukaista, että se synergia, joka ELY:jen ja maakuntien yhteistyöstä on alueella syntynyt, ei katkea nyt ehdotetun hallituksen esityksen myötä.

Vaikka esityksen lähtökohtana on, että valtion kuntien väliseen tehtäväjakoon ei tule muutoksia, esitys tosiasiallisesti hämärtää eri toimijoiden aluekehittämistehtäviä ja vastuita. Aluekehittämislain (756/2021, 6 §) mukaisesti alueiden kehittämiseen liittyvien kunnan tehtävien hoitamisesta alueella vastaa maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Esityksessä ollaan elinvoimakeskuksille esittämässä laajahkoa alueiden kehittämistehtävää, jota ELY-keskuksista annetussa laissa (897/2009) ei ole mainittu. Uudenmaan liitto korostaa, että maakuntien liittojen aluekehittämistehtävä tulee säilyä ennallaan ja että esitykseen tulee linjata, että koordinaatiovastuu säilyy varsinaisilla aluekehitysviranomaisilla eli maakuntien liitoilla.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

Nykyisten ELY:jen tehtävät koottaisiin kymmeneen täyden palvelun elinvoimakeskukseen. Ottaen huomioon nyt esitettävien elinvoimakeskusten erittäin merkittävät volyymierot määrää tulisi vielä arvioida uudelleen. Kuten luvussa 4 aiheellisesti todetaan, huoli eri kokoisten elinvoima-alueiden toiminnallisuudesta on erittäin kriittinen ja perusteltu asiakkaiden saaman palvelun näkökulmasta. Ei voi pitää mitenkään perusteltuna, että suurin elinvoima-alue kattaisi jatkossa koko maan asiakasvolyymistä lähes 40 %, kun loppuja asiakkaita palvelisi kaikkiaan yhdeksän erillistä elinvoimakeskusta. Suomen suurimpana työssäkäyntialueena, lähes kahden miljoonan asukkaan metropolimaakuntana, sekä koko maan kasvun veturina Uudellamaalla on vahvat perusteet saada oma, monialainen elinvoimavirasto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien julkisen henkilöliikenteen tehtävät siirrettäisiin Liikenne- ja viestintävirastoon (Traficom). Uudenmaan liitto on huolissaan siitä, miten Liikenne- ja viestintävirastossa huolehditaan riittävästä paikallistuntemuksesta linja-autoliikenteen järjestämiseksi. Maakuntien liittojen sekä kuntien kanssa on tarpeen tehdä vuorovaikutusta henkilöliikenteen järjestämiseksi huolimatta siitä mistä valtion organisaatiosta henkilöliikenteen tehtäviä hoidetaan. Uudenmaan liitto haluaa tuoda esille, että rautatieliikenteen ja linja-autoliikenteen järjestämisellä on vaikutuksia toisiinsa, jolloin niiden järjestäminen samasta organisaatiosta voisi tuoda hyötyjä julkisen henkilöliikenteen järjestämisen kokonaisuuteen. Liikennejärjestelmää tulee jatkossakin kehittää kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Uudenmaan liitto pitää elinvoimakeskuksen ohjausrakennetta ongelmallisena ja byrokraattisena. Keskusten ohjaus jatkossakin viidestä eri ministeriöstä (TEM, OKM, LVM, YM, MMM) käsin ei tue

esityksen lain hengen mukaista tavoitetta yhden luukun mallista. On merkittävä riski, että tilannekuva muodostuu jatkossakin sekavaksi, ohjaus ristiriitaista ja aiheuttaa tehokkuusongelmia.

Uudenmaan liitto haluaa kiinnittää huomiota erikokoisten elinvoimakeskusten tasapuoliseen resursointiin. Kuten ELY:jen arviointiraportissa (TEM julkaisu 2024:1) on todettu, ELY-keskusten rooli ja asema on eri alueilla hyvin erilainen ja tämän seurauksena myös niiden vaikuttavuus on erilainen. ELYjen välillä on merkittäviäkin eroja niiden tehtävien resursoinneissa. Viimeistään nyt uudistuksen myötä Uudellemaalle kohdentuvan elinvoimakeskuksen ja sen palveluiden resurssit - suhteutettuna alueen yritys- ja asukasmäärään - on nostettava samalle tasolle kuin muualla Suomessa.

Uudenmaan liitto kantaa huolta tehtävien jatkuvuuden varmistamisesta uudistuksen aikana. Tällä on välitön ja välillinen heijastusvaikutus myös kuntien ja alueiden elinvoimaisuuden mahdollisuuksiin. Uudistuksen läpivienti ei missään vaiheessa saa aiheuttaa viiveitä tai katkoksia henkilö- tai yritysasiakkaiden saamiin palveluihin, niiden laatuun tai saatavuuteen millään elinvoimakeskuksen alueella.

Tällä hetkellä mm. Uudenmaan ELY-keskus on täyden palvelun ELY (eli sisältää kolme vastuualuetta - elinkeinot, työvoima ja osaaminen, liikenne- ja infrastruktuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat). Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että Uudenmaan erityispiirteet huomioidaan lain valmistelun yhteydessä. Maakunnan liitolla on rajapintaa alueen yritystoimijoiden kanssa. Uudellemaalle tulee turvata esimerkiksi täysimääräisesti yritystoiminnan edistämiseen liittyvät ELY-tehtävät.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttine tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttine tästä pykälästä

Ehdotuksessa luvataan, että elinvoimakeskusten läsnäolo varmistetaan kaikissa maakunnissa riittävällä toimipaikkarakenteella. Perustettavien elinvoimakeskusten osalta Uudenmaan liitto huomauttaa niiden valtavista kokoeroista. Yksistään jo Uusimaa kattaa koko maan väestöstä, yritystoimipaikoista ja työpaikoista reilun kolmanneksen. Myös esityksen perustelutekstissä on aiheellisesti noteerattu huoli eri kokoisten elinvoima-alueiden toiminnallisuudesta. Suomen suurimpana työssäkäyntialueena, lähes kahden miljoonan asukkaan metropolimaakuntana, sekä koko maan kasvun veturina esitämme Uudellemaalle omaa, monialaista elinvoimakeskusta.

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttine tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttine näistä pykälästä

3 § Etelä-Suomen elinvoimakeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Ehdotuksen mukaan osa elinvoimakeskusten tehtävistä keskitettäisiin tiettyihin keskuksiin (28 tehtävää). Onkin varsin perusteltua, että volyymiltaan maahanmuuton ja vieraskielisten työvoiman täysin ylivoimaisena kohdemaakuntana Etelä-Suomen elinvoimakeskus hoitaisi nyt esitetyn mukaisesti ulkomaalaislain mukaiset yrittäjän oleskelulupaan liittyvät tehtävät. Tämän rinnalla Uudenmaan liitto ehdottaa harkittavaksi, olisiko, samoin perustein, myös työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto järkevää keskittää Etelä-Suomeen, jotta parhaiten pystytään työvoiman liikkuvuus huomioiden yhteensovittamaan ja koordinoimaan koko maan osaamistarpeet ja kohtaanto.

13 § Toimivaltaisen elinvoimakeskuksen määrittäminen eräissä asioissa

Keskitettyjä tehtäviä ovat lisäksi muun muassa EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanotehtävät. Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että välittävän viranomaisen tehtäviä hoitaisi jatkossakin neljä elinvoimakeskusta; Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Keski-Suomen sekä Pohjois-Suomeen elinvoimakeskukset. Tällä varmistetaan riittävä osaaminen, resurssit ja ennen kaikkea asiakkaiden näkökulmasta yhdenmukaiset tulkinnot ja prosessit. Uudenmaan liitto kehottaa kuitenkin harkitsemaan välittävää viranomaista vaihtavien maakuntien osalta riittävää siirtymäaikaa, jotta vältetään riski hakijoille syntyvistä turhista katkoksista tai viiveistä. Niin ikään maakuntien liittojen

rooli EU:n alue- ja rakennepolitiikan (sekä kansallisen aluekehittämisen) rahoituksen välittävänä viranomaisena tulee säilyä vähintäänkin nykytasoisena.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttine

14 §; Elinvoimakeskuksen strategisen suunnittelun ja tulosohjauksen sisältö ja menettelytavat

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että elinvoimakeskusten strategia-asiakirjan ja keskuskohtaisten tulossopimusten valmisteluyhteistyöstä maakuntien liittojen kanssa säädetään laissa. Yhtä keskeistä pitkäjänteiselle ja kumppanuuteen perustuvalla aluekehittämistyölle on, että alueille muodostettavat elinvoimakeskukset osallistuvat myös oman alueensa maakuntien maakuntaohjelmien ja liikennejärjestelmäsuunnitelmien valmisteluun sekä niitä toteuttavien toimenpiteiden toteutukseen, maakuntaohjelmat ja suunnitelmat ohjaavat myös niiden strategioita, ja että elinvoimakeskukset sitoutuvat toimialueidensa maakunnan yhteistyöryhmien (MYR) työskentelyyn. Nämä tehtävät on todettu myös aluekehittämissä, jonka sisältö, alueellisten toimijoiden työnjako ja vastuut tulee huomioida uudistuksessa kokonaisuudessaan.

15 § Elinvoimakeskuksen ohjauksen yhteensovittamisryhmän valmistelu

Jo ELY-keskusten viiden ministeriön ohjausrakenne on todettu arvioinneissa ongelmalliseksi ja byrokraattiseksi. Esitys ei tuo tähän varsinaisesti kevennystä. Perustettavien keskusten yksityiskohtainen ohjaus jatkossakin viidestä eri ministeriöstä (TEM, OKM, LVM, YM, MMM) käsin ei siten tue esityksen lain hengen mukaista tavoitetta yhden luukun mallista. On merkittävä riski, että tilannekuva muodostuu sekavaksi, ohjaus ristiriitaista ja aiheuttaa tehokkuusongelmia. Jää epäselväksi, ratkaiseeko esitetty toimialin rakenne tähän ratkaisua.

22 § KEHA:n tietohallintopalveluiden tehtävät

Esityksen mukaan KEHA-keskus tuottaa tieto- ja järjestelmäpalveluita ja hoitaa digitalisaatiota edistäviä tehtäviä virastolle, sekä vastaa TE-uudistuksen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista. Sekä KEHAN, elinvoimakeskusten että viraston osalta digitaalisuuden edistäminen sekä tieto- ja palvelujärjestelmien asiakaslähtöisyys ja toimivuus edellyttää riittävää resursointia sekä osaamista. Pahimmassa tapauksessa palvelut viivästyvät, siksi uudistuksen riskit katkoksista ja viivästyneistä asiakaspalveluista on arvioitava ja niihin on varauduttava huolellisesti ennen uudistuksen käynnistymistä.

23-26 § KEHA:n työllisyyden edistämisen valtakunnallisten tavoitteiden toteutumiseen seurantaan ja arviointiin liittyvät tehtävät – tämä kaikkiin kohtiin 23-26

Esityksen mukaan työllisyyden tiedolla johtamisen tehtävät siirretään ELYistä keskitetysti KEHAan. Käytännössä KEHA ryhtyisi tuottamaan yleisessä tietoverkossa julkaistavaa tietoa työllisyysaluetarkkuudella. Vähintään kerran vuodessa KEHA tuottaisi asiantuntija-arvion TE-palveluiden toimivuudesta sekä valtakunnallisesti että työllisyysalueittain (mm. resursoinnin tunnusluvut, palveluiden toimivuus ja vaikutukset, työnhakija- ja paikkamäärien kehitys,

lakisääteisten tehtävien toteutuminen). Jatkossa KEHA tuottaisi maakunnittaiset yhteenvedot ELY:jen sijasta, mutta vain kerran hallituskaudessa. Uudenmaan liitto pitää tätä selkeänä huononnuksena. Maakunnat ovat muodostuneet pitkälle toiminnallisten työssäkäyntialueiden pohjalta, ja siksi tunnuslukujen kehitystä on pystyttävä maakuntatasolla seuraamaan reaaliajassa vähintään kuukausitasolla. Mikäli tilannekuvaa seurataan alueittain vain TE-alueetasolla, suurempi alueellinen kokonaiskuva elinvoimaisuuden kehityksestä hämärtyy.

28 § Ruotsinkieliset palveluryhmät

Esitys antaa mahdollisuuden elinvoimakeskuksella ylläpitää ruotsinkielistä palveluryhmää. Tämän tulisi olla selkeä vaatimus ennen kaikkea KEHA-keskuksille. Ruotsinkieliset palvelut ovat nimenomaan olleet valtion aluehallintovirastojen akilleenkantapää Suomen kielilain toteutumisen näkökulmasta. Keskuksella tulee olemaan selkeät rajapinnat kuntiin ja uusiin TE-alueisiin hyvin käytännönläheisellä tavalla, ja palvelu molemmilla kielillä on erittäin tärkeää yhdenvertaisuuden, viranomaisyhteistyön ja asioiden sujumuuden näkökulmasta.

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

Pidämme tärkeänä, että valtion aluehallinnon toimivuutta arvioidaan ja uudistetaan. Alueiden ja kuntien toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi esimerkiksi sote- ja pelastuspalveluiden siirron sekä tulevan TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtymisen myötä, ja myös ilmasto- ja ympäristöhaasteet edellyttävät nopeita ja vaikuttavia toimia. Nykymuotoinen valtion aluehallinto on peräisin vuodelta 2010.

Samalla Uudenmaan liitto huomauttaa, että käynnissä on lukuisia merkittävien lakien uudistushankkeita, joiden toimeenpanoon valtion aluehallinnon uudistus voi vaikuttaa suoraan ja välillisesti. Lakiuudistusten yhteisvaikutusten arviointia ole ollut mahdollista tehdä, johtuen lakiuudistusten eriaikaisesta etenemisestä. Toisaalta esimerkiksi kiristyvien ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen edellyttää nopeita ja vaikuttavia toimia, kansainvälinen toimintaympäristö muuttuu ja investoinneista on kova kilpailu.

Lopuksi Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta olla mukana VN:n asettamassa seurantaryhmässä, mutta toteaa puutteena sen, että aluehallintouudistuksen valmistelu- ja ohjausryhmissä ei ole ollut kuntien edustusta.

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua kokonaisuudesta. Pidämme tärkeänä, että valtion aluehallinnon toimivuutta arvioidaan ja uudistetaan sekä luvitusprosesseja sujuvoitetaan.

Lähtökohta on, että uudistuksella ei muuteta kuntien ja valtion välistä työnjakoa. Silti esitys sisältää tulkinnanvaraisia kohtia liittyen mm. aluekehittämistehtäviin. Aluekehittämislain mukaisesti maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja toimivat alueensa koordinoivana aluekehitysviranomaisena. Nämä tehtävät ja vastuut mm. EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteuttajana ja välittävänä viranomaisena, mutta myös muissa tehtävissä, tulee säilyä maakuntien liitoissa vähintäänkin nykytasolla.

Perustettavan viraston, elinvoimakusten sekä KEHA:n työnjaon ja roolien tulee olla selkeitä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden rajapinnassa. On huolehdittava siitä, että uudistus ei aiheuta prosesseihin eikä tietojärjestelmiin katkoksia. Riittävä ja tasapuolinen resursointi henkilö- ja yritysasiakkuuksien volyymi ja monikielisyys huomioiden, alueellisen asiantuntemuksen laatu sekä yhteistyörakenteiden toimivuuden jatkuvuus on varmistettava. Niin ikään ohjausrakenteiden tulee olla selkeitä.

Viraston tehtävissä tulee alueidenkäytön osalta korostaa maakuntien ja kuntien alueidenkäytön tukemista ja edistämistä ja luopua ohjauksen, suunnittelun ja valvonnan kaltaisista termeistä. Viranomaisyhteistyön tulee olla rakentavaa ja yhteensovittavaa. Edistämisen ja valvonnan eriyttämisellä eri organisaatioihin ei saa heikentää vuorovaikutusta eri viranomaisten välillä. Kaavoitus ja luvitus ovat osa samaa kokonaisuutta, samaan lopputulokseen tähtäävän prosessin eri vaiheita. Näiden eri vaiheiden saumaton eteneminen ja yhteistyön toimivuus tulee varmistaa organisaatorajoista riippumatta. Laadukas kaavoitus luo edellytykset sille, että lupaprosessit ovat ennakoitavia ja sujuvia.

Lupa- ja valvontaviraston päätoimipaikan on luontevaa sijaita Uudellamaalla. Samalla on huolehdittava, että alueellinen läsnäolo on riittävän kattava kaikkialla Suomessa, huomioiden mm. alueiden väestöpohja ja elinkeinoelämän tarpeet.

Elinvoimakeskusten määrää tulisi vielä arvioida uudelleen. Esityksen mukaan Etelä-Suomen elinvoima-alue kattaisi jatkossa koko maan asiakasvolyymistä lähes 40 %, kun loppuja asiakkaita palvelisi kaikkiaan yhdeksän erillistä elinvoimavirastoa. Suomen suurimpana työssäkäyntialueena, lähes kahden miljoonan asukkaan metropolimaakuntana, sekä koko maan kasvun veturina Uudellamaalla on vahvat perusteet saada oma, monialainen elinvoimavirasto.

Laissa on myös muita epäselvyyksiä. Elinvoimakeskusten toimintavaltuudet ja roolit suhteessa kuntiin, ja muihin alueiden toimijoihin on selkeytettävä laissa (mm. kv-rekrytointi, kotoutumislain ja työvoimapalvelulain seuranta, yritys- ja elinkeinopalvelut). Tämä kaikki edellyttää perustettavien organisaatioiden rinnalla myös KEHA:lta vuorovaikutusta ja yhteistyön huomattavaa aktivoittamista keskeisten sidosryhmien kanssa. Myös palvelu molemmilla kielillä on varmistettava.

Uudenmaan liitto pitää kannatettavana alueellisen varautumisen tehtävän toteuttamisen perustumista nykyiseen tapaan eri toimijoiden yhteistyöhön, mutta huomauttaa tehtävän sisällön määrittelyn olevan konkretian osalta vajaan. Lakiesityksestä poiketen Uudenmaan liitto esittää varautumisen alueellisen yhteistyön toteuttamista ainoastaan Uudenmaan maakunnan alueella, koska yhteistyön toteuttaminen on osoittautunut käytännössä erittäin haasteelliseksi muun muassa maakunnan sisäisten toimijoiden suuren lukumäärän vuoksi.

Salmi Petra
Uudenmaan liitto - maakuntajohtaja Telén Tuija